

Voorbeelddieren

Ijsvogel

De ijsvogel komt voor in Europa, Noord-Amerika, Azië en Noord-Afrika. De ijsvogel is een carnivoor en jaagt voornamelijk op vissen. Een ijsvogel is met zijn felle kleuren een heel opvallende verschijning, maar van de onderkant valt hij helemaal niet op. Zijn buik is oranjebruin en vissen kunnen hem vanuit een boom niet zien zitten. Een ijsvogel maakt haar nest in de oever van een wal door een gat in de grond te graven.

Termiet

Termieten leven in grote groepen in Azië, Afrika en Oceanië. Net als bijen en mieren zijn termieten onvruchtbaar. Alleen de koningin en een aantal mannetjes zijn vruchtbaar. De koningin kan wel zeven jaar oud worden en is daarmee het langst levende insect. Een termiet eet de cellulose van hout en andere planten. Termieten zijn bijna altijd blind. Als hij zich bedreigd voelt, gaat hij met zijn kopje tegen de grond slaan, zodat er trillingen ontstaan en andere termieten gewaarschuwd worden.

Koffervis

Koffervissen leven in de Atlantische, Indische en Grote Oceaan. Ze leven op meer dan 200 meter diepte in de zee. De koffervis is familie van de kogelvis. Ze hebben een pantser dat, als een soort doos, het lichaam bijna helemaal omsluit. Koffervissen eten kleine micro-organismen, kreeftjes, schelpdieren en kleine visjes. De prooi zit vaak verstopt onder het zand. Hij blaast dan met water het zand opzij, zodat de prooi tevoorschijn komt. Bij gevaar scheidt de koffervis een giftige stof af.

Haai

Er zijn ongeveer 400 soorten haaien. Ze komen vrijwel wereldwijd voor in alle zeeën en oceanen. Haaien eten bij voorkeur vis, maar ook plankton en andere zeediertjes. De meeste haaien worden 1 tot 2 meter lang. Het skelet van de haai bestaat helemaal uit kraakbeen. Een haai heeft wel vijf rijen tanden en in totaal wel 300 tanden. Tijdens zijn leven wisselt hij wel 1000 tanden. De kans dat een mens gedood wordt door een haai is héél klein.

Trekvogels

Noordse stern

De Noordse stern is een zeevogel en familie van de meeuw. Hij heeft een felrode snavel. De Noordse stern is een echte kustvogel. Hij broedt op het noordelijk halfrond en overwintert op het zuidelijk halfrond. Er is geen dier ter wereld dat per jaar zoveel daglicht ziet als de Noordse stern. Doordat hij van de Noordpool naar de Zuidpool en weer terug vliegt, maakt hij elk jaar twee poolzomers mee. In Nederland is hij te zien als hij pauzeert van zijn grote reis.

Rosse grutto

De Rosse grutto broedt in het noorden van Scandinavië en Rusland en overwintert grotendeels in West-Afrika. Twee keer per jaar reizen ze meer dan 4000 kilometer tussen hun zomer- en winterverblijf. De Waddenzee is een tankstation voor de Rosse grutto's. Hier rusten ze even uit en eten zich vol voordat ze weer verder trekken, maar ze kunnen ook zonder eten van het zomer- naar het winterverblijf vliegen. Hij heeft zijn naam te danken aan zijn rode verenkleed.

Ooievaar

De ooievaar leeft en broedt in Europa, Afrika en Azië. De ooievaar is een goede jager, een echte carnivoor. Hij eet insecten, vissen, amfibieën, kleine zoogdieren en kleine vogels. Als de ooievaar het warm heeft en af wil koelen, neemt hij niet een koud bad, maar poept over zijn poten om af te koelen. Het verdampen van de poep onttrekt warmte aan de vogel zodat hij zelf afkoelt. Ooievaars blijven hun nest trouw, daar keren ze telkens naar terug.

Gierzwaluw

De gierzwaluw heeft zijn naam te danken aan het gierende geluid dat hij maakt. Hij broedt in Europa en delen van Azië en overwintert in het zuiden van Afrika. De gierzwaluw maakt zijn nest in huizen in holttes of onder dakpannen en keert ieder jaar terug naar hetzelfde nest. Zijn bijnaam is de honderd-dagenvogel, omdat hij ongeveer 100 dagen naar Nederland komt, alleen om te broeden. Hij komt eigenlijk nooit op de grond, omdat zijn pootjes te kort zijn om te lopen.

Koukleumers

Ijsbeer

Ijsberen leven op de Noordpool, ze eten eet vis, zeehonden, poolvossen, poolkonijnen en soms kleine walrussen. Een ijsbeer kan wel 600 kilo wegen. De ijsbeer heeft zwemvliezen tussen zijn tenen, hij zwemt graag. De vacht van de ijsbeer is olieachtig en houdt hem warm en droog. De warmte wordt vastgehouden tussen de haren, maar ook in de haren zelf, want die zijn hol, een bijzonder thermosysteem. De opwarming van de aarde bedreigt de leefwijze van de ijsbeer.

Poolvos

De poolvos leeft op de Noordpool en is familie van de hondachtigen. Hij eet vogels, eieren, kleine zoogdieren, maar ook bessen, planten en zeewier. Het gehoor van de poolvos is heel goed ontwikkeld, zodat hij zelfs zijn voedsel onder sneeuw kan vinden. Als hij zijn prooi onder de sneeuw heeft ontdekt, springt hij er bovenop. De mens jaagt op de poolvos voor het bont. 's Winters is de vacht van de poolvos wit en in de zomer is de vacht grijsbruin met een blauwe gloed.

Pinguïns

Pinguïns komen voor op het zuidelijk halfrond, niet alleen op Antarctica. Pinguïns eten vis, kreeftjes en kleine inktvisjes, het zijn de snelst zwemmende vogels. De grote pinguïnsoorten broeden het ei uit op hun poten onder een beschermende huidplooi van de buik. De beide ouders lossen elkaar af tijdens het broeden zodat ze kunnen gaan eten. Met een ei op hun poten kunnen ze bijna niet bewegen. Om te overleven in de kou gaan de pinguïns dicht tegen elkaar aan staan.

Walrus

De walrus is een robbensoort. Hij leeft in grote groepen in de koude zeeën en ondiepe wateren van het noordelijke halfrond. Hij eet vooral vis en schelpdieren. Als hij oesters zoekt, gebruikt hij zijn snorharen als voelsprietten. Walrussen gebruiken hun slag tanden om uit het water te komen en zich voort te bewegen op het land. Hoe langer de slag tanden, hoe ouder de walrus. De walrus is ook muzikaal. In het paarseizoen zingen de mannetjes en maken vreemde geluiden.

Snelheidsmonsters

Zeilvis

De zeilvis komt in alle zeeën voor, ze jagen in groepen op grote scholen vissen. Ze zwemmen in steeds kleinere cirkels, zodat de vissen nog dicht op elkaar gaan zwemmen en vervolgens slaan ze toe. De zeilvis kan wel 3 meter lang worden. De zeilvis heeft een opvallend grote rugvin. Door de grote rugvin is hij heel wendbaar onder water, terwijl hij de vin ook als rem gebruikt. Vissers vangen graag zeilvissen vanwege hun uiterlijk.

Cheetah

De cheetah wordt ook wel jachtluipaard genoemd en is een groot katachtig roofdier. Hij komt voor in Afrika en Iran waar hij in droge, open savannen leeft. De cheetah jaagt op zoogdieren, vissen, reptielen of vogels. Zijn lievelingseten is de antilope. Als hij niet jaagt klimt hij graag in bomen als rustplaats of uitkijkpost. De vorm en hoeveelheid van de vlekken op de vacht verschilt per cheetah, vergelijkbaar met de unieke vingerafdruk van de mens.

Springbok

De springbok is een soort antilope. Hij leeft in grote kuddes in de droge binnenlanden van zuidelijk Afrika. Zowel de mannelijke als de vrouwelijke springbokken hebben hoorns. Ze eten gras, bladeren en vetplanten. Hij heeft zijn naam te danken aan de hoge sprongen die hij kan maken. Als hij springt, houdt hij zijn poten stijf, zijn rug gebogen en zijn kop omlaag. Door te springen waarschuwt hij de andere antilopen in de groep en laat aan de vijand zien dat hij in goede conditie is.

Paard

Tamme paarden komen over de hele wereld voor en worden gebruikt als rij- en trekdier. Het paard heeft per been slechts één teen waarvan de nagel de hoef is. Paarden zijn planteneters. Ze gebruiken de voortanden om gras mee af te rukken, waarna ze dit met de kiezen vermalen. De hoogte van een paard meet je bij de schoft, het punt waar de nek en de rug samenkomen. Omdat het paard een 'edel dier' is, heeft hij een hoofd, mond en benen in plaats van een kop, bek en poten.

Energiedieren

Reuzenalbatros

De reuzenalbatros is de grootste albatros en de grootste zeevogel, hij kan wel 60 jaar oud worden. De reuzenalbatros vliegt graag achter schepen aan. Een albatrosspaar blijft elkaar het hele leven trouw. Ze krijgen één keer per twee jaar een kuiken dat ze nog 9 maanden voeren voordat hij erop uit trekt. Kuikens waarvan een van de ouders dood gaat, overleven zelf ook niet, omdat één ouder niet genoeg voedsel kan aanvoeren om het kuiken groot te brengen.

Sidderaal

De sidderaal is een zoetwatervis die leeft in de Amazonerivier in Zuid-Amerika. De sidderaal is eigenlijk helemaal geen aal, maar is familie van de karper en de meerval. De stroomstoten gebruikt hij niet alleen om zijn prooi te doden, maar ook om zijn weg te vinden in het donkere water. Met een stroomstoot van 500 volt geeft hij genoeg energie om 50 auto's te starten. De sidderaal is zo gevaarlijk dat hij met een paar schokken ook een mens kan doden.

Stoombooteend

De stoombooteend leeft op de Falklandeilanden en eet het liefst mosselen, krabjes en zeediertjes. In Nederland wordt hij ook wel booteend genoemd. De meeste stoombooteenden kunnen niet vliegen omdat de vleugels te kort zijn, ze vliegen net zo goed of slecht als een kip. Ze kunnen wel goed peddelen met hun vleugels. Eén soort kan vliegen, dit is de vliegende stoombooteend.

De reuzenbooteend is de zwaarste eendensoort en kan wel 6 kilo wegen.

Mestkever

Mestkevers komen overal op de wereld voor, behalve op de Zuidpool. De bekendste soort is de scarabee, die door de oude Egyptenaren al werd afgebeeld. De mestkever is zwart met een blauw-groene gloed. Hij eet alleen de mest van planteneters en is dus een echte vegetariër. De mestkever is belangrijk voor de natuur. Planteneters eten zaden van planten en poepen die deels weer uit. De mestkever maakt balletjes van deze mest, door het weggrollen worden zaden verspreid.

Grote eters

Veelvraat

De veelvraat is familie van de marter. Hij eet vooral knaagdieren en vogels, maar soms ook vruchten en bessen. Het is een moedig dier, hij verdrijft roofdieren van hun prooi en eet die dan op. Als hij zelf op dieren jaagt, verstopt hij zich achter een rots om vervolgens zijn prooi te belagen. De veelvraat heeft een heel sterk gebit waarmee hij botten tot poeder kan vermalen. Als een veelvraat jongen krijgt, blijven de vrouwelijke jongen de rest van hun leven in de buurt van de moeder.

Spitsmuis

De spitsmuis is een klein, muisachtig dier met korte poten en een glanzende vacht. Hij heeft kleine ogen, maar kan wel heel goed horen en ruiken. De spitsmuis eet graag insecten, larven, wormen, slakken en spinnen. Een spitsmuis heeft geen knaagtanden, maar puntige snijtanden waarmee hij pantsers van insecten kan vermalen. Spitsmuizen hebben een extreem hoge hartslag, van 600 tot 1200 slagen per minuut als ze zich inspannen.

Kolibrie

De kolibrie leeft in Amerika en wordt daar hummingbird genoemd. Om bij de nectar van een bloem te komen moet hij zijn tong uitrollen. De punt van de tong is gespleten en ziet er uit als een rietje. Met deze tong kan bij nectar komen waar zelfs insecten niet bij kunnen. Het liefst eet de kolibrie nectar van oranje of rode bloemen. Hij slaat de nectar op in een speciaal zakje in de nek. Dit zakje zorgt er voor dat de kop van de kolibrie in evenwicht blijft als hij eet.

Afrikaanse olifant

De Afrikaanse olifant heeft de grootste oren, de grootste tanden en de langste neus van alle dieren. Met zijn lange slurf kan hij andere olifanten al vanaf 5 kilometer afstand ruiken. Als hij het warm heeft, wappert hij met zijn grote oren voor verkoeling en hij drinkt ook nog eens 200 liter water per dag. Olifanten zijn de enige dieren die niet kunnen springen, want als ze neerkomen zouden ze hun poten breken omdat ze zo zwaar zijn. Een olifant slaapt staand of leunend tegen een boom.

Dieren met humor

Snotaap

Een kind wordt ook wel een snotaap genoemd als hij zich ergens mee wil bemoeien waar hij eigenlijk nog te klein voor is of als hij brutaal is. De term snotaap is ontstaan doordat kinderen hun snotneus vaak niet zelfstandig kunnen snuiten of afvegen en omdat apen brutale en nieuwsgierige dieren zijn.

Mafkikker

De mafkikker heet ook wel dwaas, flapdrol, gek, mafketel, mafkont of mafkees genoemd. Het is altijd een man, een slome sufferd die niet gevaarlijk is.

Schijtlijster

Het is een Mokums scheldwoord. Als je zo genoemd wordt ben je een angsthaas, een bangerik, een labbekak of schijtluis of een lafaard. Met schijt wordt poepen bedoeld, de lijster poept veel.

Sloddervos

Je bent een sloddervos of slodderkous als je slordig bent in je gedrag, in je werk of als je slordige kleding draagt. Een vos is overigens helemaal geen slordig dier. Het woord is verwant aan het Duitse woord sludderbüksen, dit is een wijde, slaphangende broek. 'Sluder' is later geïnterpreteerd als slordig.